

Keskiviikon infotilaisuudessa tiivis tietopaketti hallituksen tulevista leikkauksista – tässä tiivistelmä tilaisuuden annista

Keskiviikkona 28.9. Kiasman Seminaaritalassa järjestetyssä infotilaisuudessa kuultiin hallituksen suunniteltujen leikkausten vaikutuksesta eri taidealoihin. Ensi vuodelle suunniteltuihin leikkauksiin tuskin voidaan enää vaikuttaa hallitusta kaatamatta. Puheena oli jo vaikuttaminen vuoden 2026 budjetin suunnitteluun ensi keväänä.

Tässä tiedotteessa on nostoja tapahtuman puhujien esitelmistä sekä niistä seuranneesta paneelikeskustelusta.

Giovanna Esposito Yussif (Museum of Impossible Forms)

- Hallituksen ehdottamat leikkaukset ovat **ennennäkemättömiä**; näin ankaria toimenpiteitä ei ole ollut sitten toisen maailmansodan.
- **Leikkaukset köyhdyttävät** ihmisiä eri puolilla Suomea ja vaikuttavat eniten haavoittuviin yhteisöihin, kuten naisiin, queer- ja trans-ihmisiin, vammaisiin, lapsiin, vanhuksiin, maahanmuuttajiin ja muihin aliedustettuihin ryhmiin.
- Nämä leikkaukset lisäävät **varallisuuseroja** ja voivat johtaa aivovuotoon, kun ihmiset etsivät parempia näkymiä muualta.
- **Julkisen rahoituksen leikkaukset** uhkaavat heikentää julkista elämää ja kaikkien ihmisarvoista elämää.
- **Monimuotoisuus ja saavutettavuus** taiteen, kulttuurin ja koulutuksen aloilla ovat välttämättömiä yhteiskunnan kehitykselle ja mielikuvituksen kukoistamiselle.
- **Arts Against Cuts** järjesti elokuussa Taiteiden yön aikana Arts March -marssin, joka keräsi yli 600 osallistujaa ja osoitti valtavaa tukea taiteen puolesta.
- Tänäpäin järjestettävässä infossa käsitellään hallituksen politiikkaa ja ehdotettuja leikkauksia sekä rakennetaan solidaarisuutta ja suunnitellaan kestävää tulevaisuutta taide- ja kulttuurisektorille.

Annukka Vähäsöyrinki (Suomen Taiteilijaseura):

- Tilanne on tällä hetkellä se, että 65 miljoonaa leikkauksia on tulossa Opetus- ja kulttuuriministeriölle (OKM) ja niistä 50 miljoonaa on kohdentamatta. Pöydällä on kaksi vaihtoehtoa: Toinen on valtiovarainministeriön (VM) ehdotus, joka painottaa kulttuuria, mutta OKM:n sisällä haettu tasapuolisempaan ratkaisuun.
- Kulttuuribudjetti on vain 0,8 % valtion 550 miljoonan budjetista, ja kuvataiteilijoille kulttuuribudjetista menee vain 1 %. Tämä tarkoittaa sitä, että jo nyt kuvataiteen rahoitus on ollut hyvin pientä eivätkä leikkaukset vaikuta merkittävästi valtion budjettiin – päinvastoin, niiden aiheuttama työttömyys tulee maksamaan valtiolle moninkertaisesti.
- Suoraa taiteilijatuella vaalitaan Valtiovarainministeriön esityksessä. Sen sijaan tukimuodot, mitkä ovat leikkurin alla ovat: yhteisöavustukset, festariavustus, tuki vientiin, kehittämiseen, uusiin avauksiin.
- Yhteisöavustukset ovat erityisen huolestuttavia kuvataiteen alalla, koska ne ovat elintärkeitä pienille toimijoille. Niiden leikkaaminen tarkoittaa erityisesti pienempien paikkakuntien taide- ja kulttuuritoiminnan vähenemistä.
- Kulttuuripoliittinen selonteko on tulossa, mikä voi vaikuttaa pitkällä aikavälillä.

- Kampanja "Kuvataiteen hätähuuto" julkaistaan huomenna, ja alueellisia strategisia yhteydenottoja päättäjiin suositellaan.

Virpi Hämeen-Anttila (Suomen Kirjailijaliitto):

- Kirjailijoiden tulot ovat laskeneet, ja apurahojen merkitys on kasvanut.
- Äänikirjat ovat pienentäneet kirjailijoiden tuloja entisestään.
- ALV-korotukset ja leikkaukset vaikuttavat kirjojen hintaan ja lainauskorvauksiin. Samoin aikuiskoulutustuen leikkaus vaikuttaa kirjailijoiden mahdollisuuteen saada lisätienestiä koulutusten järjestämisestä.
- Kulttuurin merkitystä tulee puolustaa, ja kirjailijakummit pyrkivät vaikuttamaan kansanedustajiin.
- Kirjallisuuspoliittinen ohjelma on laadittu ja kulttuurialan merkitystä on korostettava, koska kulttuuri ei ole luksusta vaan tärkeä osa yhteiskuntaa.
- Suunnitteilla on Minna Canthin päivänä 1.10. Taide seis! -kampanja, jota koordinoi Forum Artis. Pyrkimys näyttää isolle yleisölle, mitä on Suomi ilman kulttuuria.

Sanni Kahilainen (Muusikkojen liitto):

- Musiikkialan ja esittävien taiteiden infrastruktuuri on heikentynyt koronapandemian jälkeen, ja tilanne on pahenemassa.
- Leikkaukset uhkaavat demokratiaa ja sananvapautta.
- Kulttuurialaa tulee kehittää elinvoimaisemmaksi, ja politiikan suunnan muuttamista tulisi vaatia.
- Kulttuurivihamielisyyks on osa laajempaa ongelmaa, joka uhkaa sivistystä, oikeusvaltiota ja sananvapautta.

Kaisa Paavolainen (Suomen Teatterit ry):

- Kulttuuripoliittinen selonteko tarjoaa mahdollisuuden keskustelun ylläpitämiseen.
- Teattereiden ja esittävien taiteiden rahoitusta leikataan historiallisen paljon, mikä vaarantaa niiden toiminnan.
- Kehitystyö, kuten monimuotoisuuden lisääminen ja ilmastokriisiin vastaaminen, jää jalkoihin.
- Pitkäjänteinen vaikuttaminen on tärkeää, ja kuntavaalit tarjoavat mahdollisuuden vaikuttaa politiikkaan sisältäpäin.

Mikael Kinanen (Esittävän taiteen vapaat yhteisöt ry):

- VM ehdotuksessa leikkaukset kohdistuvat 34% vapaalle kentälle, OKM ehdotuksessa 18%. Monet yhteisöt ovat jo ongelmissa inflaation vuoksi, eikä kentän avustuksiin tehdä indeksikorotusta.
- Arviomme mukaan 55/100 ammattiyhteisöstä kaatuu leikkausten vuoksi, ja 1000–1200/3500 ammattilaisesta menettää työmahdollisuudet. Eniten kärsivät pienet taiteen alat ja vähemmistöt. Vapaalla kentällä on vuosittain lähes 1 000 000 katsojaa, joista 300 000 menettää taidekokemukset, erityisesti lapset ja pienempien paikkakuntien asukkaat.
- Leikkausten seurauksena moni taidekokemus jää toteutumatta, erityisesti pienemmillä paikkakunnilla.
- Tiedon lisääminen päättäjiin on tärkeää, ja kansanliikkeet voivat painostaa poliitikkoja toimimaan.

Henri Terho (Taiteen edistämiskeskus):

- Taite valmistautuu jopa yli 10 % leikkauksiin avustuksiin ja tukimuotoihin.
- Leikkauksista saadaan tarkempaa tietoa pian, mutta päätökset vaikuttavat myös vuoteen 2026.

- Budjettileikkaukset voivat johtaa merkittäviin muutoksiin Taiken rahoituksessa.
- Skenaariot leikkausten vaikutuksista ovat laajat, ja niihin varaudutaan ennakoivilla toimilla.
- Taiteilija-apuraha- ja eläkejärjestelmät ovat turvassa, mutta muut tukimuodot voivat joutua leikkauksen kohteeksi.
- 6.9. on Taiken infotilaisuus, jossa yritämme kertoa vaikutuksesta syksyn hakuun. Taike tarvitsee suoria ja nopeita kontakteja taidekenttää.

Paneelikeskustelun tiivistelmä

Miksi on tärkeää ymmärtää, miten leikkaukset vaikuttavat?

- On tärkeää ymmärtää leikkausten vaikutukset, koska niiden seuraukset voivat olla laajoja ja syvällisiä. Kulttuurialan ja taiteilijoiden kannalta on olennaista, että heidän roolinsa ja merkityksensä yhteiskunnassa tunnustetaan laajemmin. Nykytilanteessa, jossa leikkauksia on pelätty ja odotettu pitkään, on syntynyt uupumuksen ja turvattomuuden ilmapiiri. Tämä voi johtaa siihen, että alan toimijat vetäytyvät eikä heidän ääntään kuulla tarpeeksi voimakkaasti.
- Leikkausten välittömät vaikutukset näkyvät erityisesti pienillä paikkakunnilla ja pienemmissä organisaatioissa, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvaisempia. Nämä leikkaukset voivat johtaa teattereiden ja muiden kulttuuritoimijoiden kaatumiseen, mikä vaikuttaa myös muiden alojen yhteistyökumppaneihin. Kulttuurin ekosysteemi on monimutkainen verkosto, jossa yhden osa-alueen leikkaus voi johtaa laajoihin negatiivisiin vaikutuksiin koko alalla.
- Kulttuurialalla on suuri vaikutus ihmisten hyvinvointiin, ja sen merkitys korostui erityisesti korona-aikana, kun kulttuuritapahtumat ja -palvelut olivat poissa käytöstä. Tämä vaikutti ihmisten mielenterveyteen ja yleiseen hyvinvointiin. Jos leikkaukset jatkuvat, on mahdollista, että yleisö herää vasta silloin, kun on jo liian myöhäistä.
- On myös tärkeää huomata, että kulttuurialan eriyttäminen muusta yhteiskunnasta voi johtaa siihen, että kulttuurista ja taiteesta saadut innovaatiot ja ideat hyödynnetään muualla ilman, että niiden alkuperää tunnustetaan. Tämä voi heikentää kulttuurialan arvostusta ja asemaa yhteiskunnassa.

Miten yleisöä voidaan herättää kulttuurin ja taiteen merkityksestä?

- Kulttuurialan ja taiteilijoiden tulisi aktivoitua ja nostaa ääntään. On tärkeää kommunikoida yleisölle kulttuurin ja taiteen merkityksestä ennen kuin leikkaukset osuvat ja vaikutukset alkavat näkyä. Yksi idea on järjestää "Taide seis" -tyyppinen tempaus, jossa havainnollistetaan, mitä elämä olisi ilman kulttuuria. Tämä voisi herättää yleisön ja päättäjät huomaamaan kulttuurin todellisen arvon.
- Keskustelua kulttuurista ja taiteesta tulisi käydä enemmän julkisuudessa, jotta kulttuurialan merkitys yhteiskunnalle tulee selväksi. On myös tärkeää tuoda esiin, että kulttuuri ja taide eivät ole vain taloudellisia tekijöitä, vaan niillä on syvälinen vaikutus ihmisten elämään ja hyvinvointiin. Vaikka taloudelliset argumentit ovat tärkeitä, tunteisiin ja arvoihin vetoaminen voi olla yhtä tehokasta vaikuttamistyössä.
- Kulttuurialan järjestöt voivat myös tehdä yhteistyötä ja jakaa materiaaleja, jotka auttavat kenttää ja yksilöitä vaikuttamaan päätöksentekoon ja tuomaan esiin kulttuurin ja taiteen tärkeyden. Yhdessä toimiminen ja järjestäytyminen on avainasemassa, jotta kulttuurialan ääni kuuluu vahvemmin ja sen asema yhteiskunnassa säilyy ja vahvistuu.

Lisätietoja ja haatattelupyynnöt

Jenna Jauhiainen

Tiedottaja

+358 40 836 1188

<https://artsagaincuts.fi>